

CM4-01 Storekeeper Watching Bag - הנח סתמא: קבלת שמירה

Bava Metzia (Mishnah 80b)

ואמר לו הנח לפני — and [the other] replies: “Put it down in front of me,” — שומר חנם — If one says to another: “Watch my property for me” — שמור לי

Bava Metzia (Gemara 81b)

אמר רב הונא — Rav Huna said: — אמר לו הנח לפניך — If he said to him “Put it down in front of you,” — אינו לא שומר חנם ולא שומר שכר — he is neither an unpaid *shomer* nor a paid *shomer*.

The Gemara asks:

איבעיא להו — They inquired: — הנח סתמא מאי — What is the law where he said “Put it down” without further specification?

The Gemara suggests:

לימא פתנאי — Let us say that this issue is the same as that disputed by Tannaim in the following Mishnah (*Bava Kamma 47b*): — אם הכניס ברשות — If one brought his property into the yard of another with the permission of the owner of the yard, and it was damaged there by the yard owner's animals, — בעל חצר חייב — the owner of the yard is obligated to pay for the damage. — רבי אומר — But Rebbi says: — בכלם אינו חייב — In all of [these cases] [the owner of the yard] is not obligated to pay, — עד שיקבל עליו בעל הבית לשמור — unless the owner of the yard expressly accepts upon himself to guard the other's property.

The Gemara rejects this analogy:

דילמא עד כאן — From what do you conclude that this is equivalent to the case of our Mishnah? — אלא בחצר דבת נטורי היא — Maybe the Sages did not say what they said there — לא קאמרי רבנן התם — except concerning a yard which is [a place] for safekeeping, — וכי קאמר ליה עייל — and so when [the yard owner] says to him “Come in,” — עייל דאינטר לך קאמר ליה — he means “Come in so that I can watch your property for you.” — אבדל הכא שוקא לאו בר נטורי הוא — But here, the exchange took place in a street, which is not [a place] for safekeeping. If one responds “Put it down” in a street, — אבדל חייב — he is saying to [the owner] “Put it down, and sit and guard it yourself.” — אי נמי — Alternatively, Rebbi did not say what he said there except concerning one's yard, — דלעילי רשותא קא בעי למשקל מיניה — regarding which one needs to receive permission from [the owner] in order to enter, — וכי נהיב ליה רשותא לעילי — and thus when [the owner] gives him permission to enter, — תיב ונטר לך קאמר ליה — he is merely saying, “Sit and guard it yourself.” — אבדל הכא — But in the case discussed here, — הנח ואנא מנטרנא קאמר ליה — he is saying “Put it down, and I will guard it for you.” — דאי סלקא דעתך הנח ותיב ונטר קאמר ליה — Because if it should enter your mind that he is saying to him, “Put it down, and sit and guard it yourself,” — אי לאותבה רשותא בעי למשקל מיניה — since he is referring only to putting it down, does [the owner] need to take permission from him?

Bava Kamma (47b)

איבעיא להו — They inquired: — היכא דקביל עליה נטירותא — In a case where [a landlord] accepted upon himself the responsibility of guarding something that was left in his domain, — מהו — what is [the extent of his liability]? — דנפשיה הוא דקביל עליה — Do we say that it is only the responsibility for guarding against his own damage that he accepted upon himself? — או דלמא אפילו נטירותא דעלמא קביל — Or, perhaps, it is even the responsibility of guarding against damage from the world at large that he accepted upon himself.

הנח בשוק

רי"ף ורא"ש - לא איפשטא ולקולא עבדינן.

שלחן ערוך חשן משפט (רצא, ב) - שומר חנם הוא שהפקיד אצלו כסף או כלים או בהמה או כל דבר לשמור והוא קבל עליו לשומרו, ואפילו לא קיבל בפירוש אלא שאמר לו הנח לפני הוא שומר חנם. אבל אם אמר לו הנח לפניך או הנח סתם אפילו שומר חנם לא הוא ואינו חייב שבועה כלל.

נתיבות (רצא, ב) - ולכאורה קשה דהא אפילו בהכניס שורו ברשות חייב לרבנן דעול ואנטור קאמר ואפילו מהזיק דאתי מעלמא להרבה פוסקים ומשמע אפילו לא ביקש ממנו רק להכניס שורו, ועיין ש"ך סק"ח דאם הכניס עניינו לבית בעל הבית ברשות סתמא דמילתא קביל עליו נטירותא אפילו לרבי ואם כן האיך משכחת ליה במפקיד בסתם דלא יתחייב אלא באומר שמור לי, הא סתם מפקיד בבית הוא. לכן נלפע"ד... והתוס' והרמב"ן שכתוב דבעינן דוקא שיאמר שמור כוונתו כשמיחד לו מקום שאינו צריך שמירת בעלים, דאז אין מוכח מעניינו שהבעלים יקבלו שמירה.

הנח בחצר

רי"ף ורמב"ם פסקו כרבי לקולא. תוס' ורא"ש פסקו כרבנן לחומרא.

שלחן ערוך חשן משפט (רצא, ג; וע"ע שצג, א, ושצח, ה) - בקש מחבירו שיתן רשות להכניס בהמתו או פירותיו לחצירו ונתן לו רשות ולא פירש כלום בשמירתו אינו חייב בשמירתו כלל.
רמ"א (שצח, ה) - ויש אומרים דכיון דנתן לו רשות ליכנס הוא כאלו קיבל עליו שמירתו. ודוקא בניזקין דאתו ליה מבעל החצר אבל בניזקין דאתו ליה מעלמא אינו חייב עד שיקבל עליו שמירתו.

ש"ך (רצא, ט) - ויש אומרים דחייב בהזיק דאתי ליה מיניה... וגם הר"ב מביא סברתם לקמן סוף סימן שצח, וצריך עיון על הר"ב למה סתם כאן.
פתחי חושן (ב, סק"ס; ועי' משפט שלמה ח"ד סי' לב) - וכפי שנתבאר לעיל היינו דוקא בנזק הבא מחמת שומר, אבל בנזק הבא מעלמא הוא איבעיא דלא איפשטא לרבנן, ולהלכה אין לחייב את השומר.

הנח בבית

הגהות אשר"י (בבא קמא מז:)- ודוקא בחצר אינו חייב עד שמקבל עליו שמירה, אבל אם הכניס ענינו לבית בעל הבית ברשות סתמא דמילתא קביל עליה בעל הבית נטירותא, ואפילו רבי מודה.
ש"ך (רצא, ח) - וכן עיקר.

נתיבות (רצא, ח) - נראה דעיקר החילוק שבין חצר לבית... דבהילוך דחצר לא קפדי אינשי ותיב ונטור קאמר, אבל בבית דאהילוך דבית קפדי אינשי... ואי אפשר לומר דתיב ונטור לך דעל כרחך עול ואנטור לך קאמר.

מחנה אפרים (הל' שומרים ד) - אבל הרמב"ם סתם וכתב דהנח סתם לא נעשה שומר ולא חילק בין בית לחצר, נראה דסבירא ליה דפלוגתא דרבי וחכמים הוי בין בחצר בין בבית, וכן נראה גם כן מדברי הר"ן...

הנח בחנות

כסף קדושים (רצא, ה) - העוסק לטחון המובא... כפי הנהוג אי אפשר להיות שם שמירה שלימה וידוע שהוא טרוד תמיד בנתינת התבואה על גבי אבני הרחיים והוצאות הקמח והמקום רשות הרבים אי אפשר למנוע רבים משם.

משפט שלמה - אין דרך בעל החנות הטרוד בלקוחותיו להיות יושב ומשמר או אפילו לתת תשומת לב של שמירה על התיק, ודבר זה ידוע לכל וגם למפקיד, הלכך כל שלא אמר בעל החנות שמקבל עליו אחריות חזר דינו לדין הנח סתמא כבחצר דדינו לכולי עלמא שפטור, ומפרשינן להסכמתו כהסכמה של רשות הנחה ולא כקבלת אחריות.

אחר כך מצאתי שגם המשפטיק ליעקב מדבר אודות זה בחלק ג' שלו.